

Kepler és az Eggenberg-kastély

Az Eggenberg család egyszerű patricius család volt az 1400-as években, amikor Johann Ulrich Eggenberg elnyerte Graz és Radkersburg városbírói tisztségét. Ettől kezdve a család rohamosan gazdagodott, az utódok egyre magasabb tisztségeket tölthettek be. Közben áttértek a református hitre. Az 1568-ban született Johann (Hans) Ulrich Ferdinánd főherceg – a későbbi II. Ferdinánd császár – szolgálatába állott. A szigorúan katolikus uralkodó azonban megkövetelte, hogy Hans Ulrich is visszatérjen a katolikus hitre. Miután ezt megtette, nem volt akadály karrierje előtt, és 1625-ben egész belső Ausztria helytartója, „gubermátorra” lett. Ez a pozíció a császár utáni második leghatalmasabb emberre tette. Még ebben az évben elkezdték a kastélyt építeni a családi birtokon, melyet a herceg kiemelkedő rezidenciává kívánt fejleszteni.

A 16. századot és a 17. század elejét a misztikus természetfilozófia uralta. Ez nem csak a csillagászat, hanem az asztrológia kora is volt. A kozmikus harmónia eszménye hatotta át a nagy tudósok, közöttük Johannes Kepler gondolatait is. Gondoljunk csak arra, hogy Kepler, miután feltérképezte a bolygórendszer egészét, és megértette a harmóniát, le is kottázta a bolygókat, összekapcsolva a bolygók szögsebességét a hangmagassággal. Az égyetemek fontos helyszínei voltak ezeknek a gondolatoknak, így a tübingeni égyetem is, ahol Hans Ulrich tanult.

Ez a fajta harmonikus természetfilozófia tükröződik vissza az Eggenberg-kastély építésében is. Az építkezést 1625-ben kezdték, és harminc évig tartott, bár a nyers falak már 1635-ben álltak. Az épület négy saroktornyja a négy elemet ábrázolja, és a négy égtáj felé tájolták. 365 külső ablaka van, az év napjainak megfelelően. Emellett 31 szoba van, a leghosszabb hónapok napjainak megfelelően. A kastélyban 24 fényűző szoba van, ahány órából áll egy nap. Ennek a 24 szobának pontosan 52 ablaka van, mint a hetek száma az évben. A „bolygóteremben” 8 ablak van (ennyi „bolygót” számláltak akkoriban, beleértve a Napot és a Holdat is). A díszteremben a hét minden napjának és az év 12 hónapjának szimbólumát is megtaláljuk. A kastély közepén áll a négyszögletes uregkáporna.

A kastély teljes befejezését Hans Ulrich már nem érthette meg, unokájára maradt, aki gondoskodott arról, hogy a kastély egy rokokó épület teljes pompáját mutassa. Ehhez hatszáznál is több mennyezetképet, stukkót használtak, melyek témája a klasszikus mitológia, bibliai képek és a keleti művészet jellemző figurái. Az antik világmép a 7 bolygóval és az állatövi csillagjegyekkel szintén megtalálható a bolygóteremben.

A kastély manapság is látogatható, Graz városától mindössze néhány km-re nyugatra található. Hogy mi köze Keplernek Hans Ulrichhoz? Az egyik az, hogy valószínűleg ismerték egymást, hiszen Kepler 1596 és 1600 között a tübingeni egyetem „matematika és erkölcs” tanára volt, és ezen az egyetemen tanul Hans Ulrich is. Hogy tényleg találkoztak, azt persze nem tudhatjuk biztosan, de van ma már egy másik kapcsolat is. Kiadtak ugyanis Ausztriában egy emlékjényt, melynek egyik oldalán az Eggenberg-kastély, a másikon Kepler jól ismert, korabeli festmény alapján készült portréja látható.

Ha valaki Ausztriában járva kedvet érez csillagászati témájú kirándulásra, érdemes felkeresnie a kastélyt. Az internetről a nyitva tartást is meg lehet tudni. Ha egyéb csillagászati relikviákat is gyűjt, érdemes elgondolkoznia a 10 eurós emlékérem beszerzésén. Igaz, ez esetben egy másik csillagászati jelenséggel, nevezetesen csillagászati árakkal fog találkozni, mert az emlékpénzeket általában a „névérték” kétszereséért, vagy még drágábban lehet megvásárolni.

Végül egy jó tanács. Ha megvettük az érmét, ne szedjük ki a műanyag kapszulából, és ezt ne engedjük meg másnak sem. Az ujjlenyomat ugyanis megmarad az ezüsten, de csak néhány év múlva lesz látható, ekkorra barmol meg. Bár az ujjlenyomat alapján a „tettes” azonosítható, nem lehet eltávolítani a hikorfényes érméről, és jelentős értékvesztéssel számolhatunk az esztétikai kár mellett.

KISZELY MÁRTA–MARÓTI TAMÁS

Belépési nyilatkozat

Kérem felvételemet a Magyar Csillagászati Egyesületbe **rendes tagként 2003-ra** (a tagdíj összege 4200 Ft, illetmény: *Meteor csillagászati évkönyv 2003 és a Meteor c. folyóirat*)

Név:

Cím:

Szül. dátum: év hó nap

Telefonszám: E-mail:

A tagdíjat az MCSE postacímére (1461 Budapest, Pf. 219.)
kérjük feladni rózsaszín postautalványon!

M2003/5